

Indblik & Indspark

Kom herind?

Nu må det være nok med al den snak om inklusion

Line Rosenvinge

Pædagogstuderende ved Københavns Professionshøjskole

Publiceret online 15. maj, 2022

Dette værk er licenseret under en
Creative Commons Kreditering 4.0 International-licens

DJES udgives af Afdeling for Uddannelsesvidenskab, Danmarks institut
for Uddannelse og Pædagogik, DPU, Aarhus Universitet, AU

Kom herind?

Nu må det være nok med al den snak om inklusion

Line Rosenvinge¹

Jeg gider ikke favne vidt og bredt og inkludere alle og altid. Jeg vil hellere tænke ind i boksen, tale om det fælles bedste og vende tilbage til normen. Fordi jeg tror på, at det er en pædagogisk opgave at tage ansvar for det, som er det bedste for de fleste for det meste. Fordi jeg mener, at professionelle pædagoger har kyndighed og myndighed – og forpligtelse – til at rammesætte måden vi er sammen på. Fordi det ikke handler om dig eller mig. Det handler om os.

Nøgleord: pædagogik, inklusion, normkritik, fællesskab, mangfoldighedsdagsorden, børnesensitivitet

“Er det dit behov eller barnets behov?” Spørgsmålet falder i en samtale, hvor jeg tydeligvis befinder mig temmelig langt fra min kollega. Jeg ved godt, at det altid handler om barnet. Det handler om barnets trivsel, udvikling og dannelse. Jovist. Så vidt er vi enige. Jeg kan se, at min kollega bliver meget træt, da jeg prompte svarer hende: “Det handler om os”.

Vi står ved kaffeautomaten i dagtilbuddets personalerum. Vi sidder altså ikke i et møderum i færd med at drøfte pædagogiske strategier, evaluere nylige aktiviteter eller udfylde en handleplan; men disse uformelle kollegiale fagsnakke ved kaffeautomaten er uvurderlige i en profession, hvis aktører for det meste er ‘på gulvet’, som vi ynder at sige, når vi mener ‘med børnene’.

Min henkastede bemærkning, der tændte en livlig debat om en pædagogisk grundkonflikt gik på en undring om et børnehavebarns sovebehov. Dette barn var ofte stuens eneste sovebarn – og grundet institutionens gældende praksis for soverutiner – krævede det, at en voksen gik fra. For barnet skulle puttes og

våges ved. Når han vågnede, skulle en voksen forsøge at få ham til at falde til ro igen for eventuelt at forlænge søvnen. Når dette ævred blev opgivet, skulle barnet klædes på og følges på legepladsen, hvor resten af stuens børn befandt sig.

Jeg tillod mig at undre mig over, at en kollega kunne være så lang tid sammen med ét barn – nogle gange op til halvanden time – når jeg erfarede, at barnet som regel kun sov en halv time. I udgangspunktet vil jeg tro på, at når kolleger går fra gruppen og har særlig opmærksomhed på et eller flere individer, så er det fordi, at denne prioritering er pædagogisk begrundet. Men jeg tillader mig også at betvivle, om det er kollegialt solidarisk og fagligt forsvarligt at hellige sig den enkelte, når det sker på bekostning af gruppen fordi en kollega står med eneansvar for resten af stuen, typisk tyve børn. Altså børn, der potentielt også kan have brug for eksklusiv voksenkontakt i eventuelt pludseligt opståede situationer.

Kollegaen, som jeg talte med ved kaffeautomaten, var en ressourcepædagog bevilget af

¹ **Kontakt:** Line Rosenvinge, paed218916@gmail.com, Pædagogstuderende ved Københavns Professionshøjskole

kommunen grundet institutionens kritiske tilsynsrapporter. Ressourcepædagogen har helt sikkert sans for pædagogik. I al fald idealpædagogik. Realpædagogik kan se noget anderledes ud! Ideelt tilbydes alle børn med snerten af et søvnbehov mulighed for at sove. Reelt kan det være et puslespil, der ikke går op, hvis der skal være voksne, som putter, våger og klæder børn på ude af synk.

Måltidet kan også skabe pædagogiske udfordringer, fordi man skal afveje individers behov i forhold til kollektive hensigtsmæssigheder. Igen kan idealer kolliderer med realiteter. Et eksempel fra praksis: Ledelsen ønsker, at institutionen arbejder med spisekultur og madmod, blandt andet ved at maden præsenteres, før den serveres. Fremragende. Det vil jeg gerne skrive under på. Men det nytter ikke noget, hvis jeg ikke kan få ørenlyd, når jeg sidder ved et bord med cirka syv børn, hvoraf to tilsyneladende hverken forstår eller taler dansk og en tredje end ikke gider sidde på skamlen. Af de resterende børn ved bordet er der to, som tydeligvis allerede har lært at holde på en gaffel og cirka to, som bliver forvirret af uroen og vanskeligt kan holde fokus på måltidet. Det er ikke hyggeligt og rart at sidde sammen om et måltid, når det foregår på sådanne præmisser. Kunne jeg gøre det bedre?

Jeg véd, at det kan gøres bedre. For jeg har oplevet, at kolleger på andre stuer i andre institutioner lykkes bedre både med praksis for sovebørn og måltidskultur. Jeg vil gerne blive bedre og tænker over, hvad jeg har set, der virker. Jeg prøver at forstå, hvordan det virker, så jeg kan gøre det efter.

Dilemmaet med børnenes individuelle sovebehov og lav voksenormering i middagsstunden, hvor personalet afvikler pauser, skaber rigtignok udfordringer i forhold til, hvem der bør være hvor og med hvem, hvornår og hvor længe. Som regel kan disse udfordringer løses med samarbejde på tværs af stuerne (mange steder er der for eksempel tre voksne ude med fælles ansvar for cirka tres børn på en legeplads ud fra den begrundelse, at voksenormeringen kan være lavere, når børnene kan lege uden for; denne antagelse kan betvivles). I den oven for nævnte case kunne man overveje

at spørge forældrene om barnets sovebehov og rutiner i hjemmet.

Endelig er der den oplagte mulighed, at børn, som er ved at blive vænnet fra eftermiddagslur, fordi det vurderes, at de reelt ikke længere har behovet, får lov at blive inden for, når resten af stuen går på legeplads. Disse børn kan eventuelt selv sidde i en sofa med en bog, mens en voksen rydder af efter det netop afviklede måltid. Den voksne kan samtidig, alt efter behov, hyggesludre med de børn, som er på stuen. Hvis de børn, som plejer at få sig en lur efter frokost, bliver tilbudt denne rolige stund, er der en vis sandsynlighed for, at de har tilstrækkeligt med energi og overskud til resten af dagen. Der er også en mulighed for, at barnet får en længere ubrudt nattesøvn derhjemme.

Dilemmaet idealpædagogik versus realpædagogik i relation til overgange er generelt også udfordrende. Det er min erfaring, at måltidet begynder lang tid før vi sætter os til bords. Man kan ikke bare ringe med en klokke, bede gæsterne læse bordplanen og finde deres plads. Først skal hele stuen, mere eller mindre samtidigt vaske hænder og have skiftet ble eller tisse af. Her tænker jeg på stuer i børnehaven, der i perioder kan have ganske få, måske bare en eller to blebørn, andre perioder fem eller flere, men også blebørn kan blive bedt om at sætte sig på toilettet for at prøve at tisse. De fleste stuer har to toiletter. To toiletter til tyve børn? Selv for voksne kan det være svært med god køkultur. Hvis der er ro i rækkerne – altså hvis den voksne allerede hér tager pædagogisk ansvar – så forplanter det sig i gruppen før voksne og børn sætter sig i rundkreds til samling.

Det er min fornemmelse, at man gør sig selv og hinanden en stor tjeneste, hvis man får en børneflokk til at holde samling umiddelbart før et måltid. Dette gælder både for hovedmåltidet, frokosten, samt eftermiddagens frugt. Selve samlingen bør afvikles efter alle kunstens regler, ligesom overgangen fra gulv til bord bør afvikles gelinde. Her kan der være variationer i praksisstil og indretningsmæssige hensyn.

Soverutiner og madkultur er klassiske eksempler fra almen praksis. Tager vi yderlig-

hederne med, har jeg erfaret, hvordan en stue blev ommøbleret for at tage hensyn til et barn, der havde svært ved at ankomme om morgenen. Derfor rykkede man en sofa væk fra en blændet dør, så det udfordrede barn kunne få en personlig indgang på stuen. Det var godt tænkt, fordi det gav barnet mulighed for at undgå morgenmylderet ved garderobeindgangen. På dage hvor dette barn får en dårlig start, kan barnet uden varsel og uden åbenlys anledning finde på at kaste med inventar og diverse genstande, give lussinger til sine jævnaldrende, vælte de mindste omkuld samt sparke og give knytnæveslag til de voksne, ligesom barnets verbale trusler og seksualiserede adfærd er mere udtalt. Ofte spiser barnet i et afskærmet område af stuen eller på et gangareal sammen med en voksen og et jævnaldrende barn, hvis samvær de voksne vurderer har en beroligende indflydelse på det udfordrede udadvendte impulsstyrede barn.

Men ommøbleringen, motiveret af hensyn til det udfordrede udadvendte barn, betød at et udfordret indadvendt barn mistede sin 'faste plads' i hulrummet ved en radiator. Her plejede han at sidde ved samling. Da sofaen fik ny plads, var hulrummet væk. Dette fik det indadvendte barn til at være fysisk udfarende og utrygt. Dette barn kan vanligtvis vanskeligt hvis overhovedet indgå i legerelationer med andre børn. Nogle dage opholder barnet sig mest i hjørnerne på stuen eller under et bord med en håndfuld figurer hentet fra kassen med Bakugan og Gormiti. Barnet lader til at hygge sig i sit eget selskab og siger små repetitive lyde mens figurerne flyttes rundt. Når der er meget larm, holder barnet sig for ørerne.

Gennem længere tid har det udfordrede udadvendte barn foranlediget adskillige observationer og supervision fra sagkyndige udefra, så det pædagogiske personale kan udforme og udmønte relevante pædagogiske handleplaner, som skal hjælpe barnet til udvikling i positiv retning.

Det udfordrede indadvendte barn har ikke vakt pædagogisk opmærksomhed. Dette stilfærdige barn virker ikke forstyrrende for de andre børn. Hvor det udadvendte barn hverken er inkluderet eller integreret, er det indadvendte barn i det mindste integreret. Men også

det indadvendte barn lader til at være i mistrivsel og bør kalde på pædagogisk opmærksomhed. Så hva' så? Er der overhovedet overskud til at tage sig af begge børn i normaldagtilbud? Er vi tilbøjelige til at have større opmærksomhed på de børn, som udfordrer og forstyrret fællesskabet? Og hvor skal sofaen stå?

Således at par praksiseksempler. Nu vil jeg tillade mig at generalisere dilemmaet om dels individhensyn versus gruppehensyn, dels idealpædagogik versus realpædagogik.

Hvorfor vil jeg hellere tale om *vores behov* fremfor den *enkeltes behov*? Fordi jeg tror på, at der er noget, som hedder det fælles bedste. Jeg vil gerne tage ansvar for dette fælles bedste, derfor må jeg også turde tale om normen. Er det modigt? Gu' er det så! Jeg tænker jo ind i boksen. Jeg vil tale om, at sådan er folk og fæ flest. At det er praktisk og hensigtsmæssigt, at vi går den vej, som passer de fleste mest.

I den offentlige debat og i pædagogiske kredse har vi ellers fået læst og påskrevet, at vi skal være inkluderende og også gerne normkritiske¹. Vi må – for alt i verden – tage hensyn til forskelligheder, så vi ikke begrænser hinandens udfoldelser. Navnlig skal vi være varsomme, når vi omgås børn, for vi må ikke reproducere stereotyper og pådutte de kære små at være noget, som de ikke er, eller som de måske er, men måske ikke har lyst til at være.

Som pædagog skal jeg, bogstaveligt talt, være i øjenhøjde med børnene. Jeg skal bestræbe mig på, så vidt det er muligt at se verden, som de ser den. Jeg skal, hver dag og i alt jeg gør, lytte og spørge og inddrage barnet. Jeg skal bruge disse iagttagelser og denne respons til at afstemme min pædagogiske tilgang. Det gør jeg hjertens gerne. Men jeg gider ikke at lægge mig fladt ned og lade en syndflod af forskelligheder svømme ind over mig og tage hensyn til det alt sammen i en sådan grad, at jeg ikke længere øjner dét, som samler gruppen.

Gruppen kommer først

Det er min overbevisning, at vi har talt så meget og så længe om inklusion og rummelighed,

at det er kammet over. Flertallet er dem, som der er flest af? Er det flertallet som sætter dagsordenen? Ja. Det er om regel dem, der er flest, der bestemmer mest.

Hvis vi nu leger, at jeg er den voksne, der dagligt tilbringer cirka otte timer sammen med cirka tyve børn, så er der rigtig mange behov i spil. Som en af de voksne, der har påtaget sig ansvaret for at få det til at fungere på stuen, skal jeg være professionel og tage imod alle de børn, der kommer ind ad døren. Jeg skal lukke dem ind med samme imødekommenhed, upåagtet hvilke udtalte såvel som udtalte behov, de måtte møde mig med. Jeg skal kunne for nemme dem, jeg skal kunne rumme dem.

I løbet af sådan en dag, er der tidspunkter, hvor vi gør noget sammen. Vasker hænder før et måltid for eksempel. Går i garderoben og skifter til udetøj. Sidder i rundkreds og har samling. Sidder ved at bord og spiser. Nuvel, det er ikke så ofte, at jeg er ene voksne med tyve børn. Når jeg er, så er det typisk ikke i situationer, der kalder på samling og kollektive opmærksomhed. Men når en situation kalder på samling og kollektiv opmærksomhed, så er det mit ansvar at få flest mulige til at gøre mest muligt på den bedst mulige måde. Den bedst mulige måde er den, som passer de fleste mest. Det er et problem, ikke bare for mig som voksen med pædagogisk ansvar, men for gruppen, der deler tid og rum og sted, hvis vi *ikke* har en (vedvarende fleksibelt) afstemt kultur for den måde, som vi er sammen på.

Når vi sidder ved et bord og spiser, er det bedst, hvis de fleste sidder på deres stol. Når vi sidder i rundkreds til samling, er det bedst, hvis de fleste tier, når en anden taler. Når alle skal vaske hænder, er det bedst, hvis de fleste kan vente til det bliver deres tur. Men 'vi' er ikke 'et'. Mennesker – børn og voksne – har forskellige viljer, forskellige forudsætninger og forskellig dagsform. Heldigvis.

Så når jeg taler for, at gruppen kommer før individet, er det fordi jeg tror på, at det handler om at kunne nærme sig hinanden. Som en gruppe, der kender til hinandens forskelligheder, respekterer disse forskelligheder og arbejder for at kunne rumme disse forskelligheder *uden* at det sker på bekostning af det, vi har

sammen. Vi skal ville hinanden. Vi skal gøre os umage med at ville hinanden.

Selvom de fleste sidder på en stol og spiser deres mad, så hænder det, at der er én, som kravler ned under bordet og ikke vil deltage. Det samme ved samling. Det kan være en regel, snarere end en undtagelse, at et eller flere børn ikke evner eller ikke lyster at holde opmærksomhed på det fælles. Her er det mit voksenansvar at vurdere, om barnets udfordring går på lyst eller evner. Jeg skal medregne udfordringens karakter – lyst eller evner – når jeg vælger, hvordan en given situation bør håndteres. Der er (altid) nogle, der ikke gør som de andre. Det kan være ud fra et bevidst ønske om at lave lidt fis og ballade, prøve grænser af og udfordre den norm og de regler, som man udmærket godt er klar over findes, og som man vanligtvis evner og vælger at følge. Altså en udfordring begrundet af fraværende lyst.

Der er også nogle, som ikke kan gøre som de fleste andre. Hvis jeg mangler ben, kan jeg ikke løbe. Hvis jeg er ked, kan jeg ikke smile. Jeg kan reelt være udfordret, så der faktisk er noget, som jeg ikke kan, selvom jeg nok så gerne ville. Altså en udfordring begrundet af fraværende evner. Alligevel vil jeg insistere på, at bør vi kunne *nærme os hinanden*.

Den kompetente anden

Som professionel pædagog er man med til at sætte dagsordenen. Der findes ikke et magt-tomt rum! Vi kan godt dyrke den selvforståelse, at vi er super sensitive og praktiserer et inkluderende børnesyn, men det er stadig os voksne, der har den sproglige magt og definerer rammerne for fællesskabet, selv efter ihærdige lyttende og iagttagende indsatser.

Jeg vælger at tro på, at jeg er den kompetente anden, og at det er min opgave at bidrage til at skabe et tydeligt fælles rum, hvor vi kan nærme os hinanden. Ikke bare fordi dagene skal gå deres gang, men fordi vi er en gruppe forskellige børn og voksne, som omgås hinanden. Jeg påvirkes af det miljø og de mennesker, som jeg lever i blandt. På samme vis som jeg, selv (især) når jeg ikke tænker over det, påvirker mine omgivelser.

Tænker man efter, er det en hyper kompleks ting at være sammen med nogen om noget. Hvis det skal gå godt, skal vi kunne nærme os hinanden. Ikke for at smelte sammen og blive én vilje, ét temperament, én krop. Vi skal nærme os hinanden, fordi det er godt at være noget sammen med nogen. Når vi er oprigtigt nysgerrige efter at møde hinanden og gøre noget sammen i en form for fællesskab, så skal vi kunne rumme, at der altid er nogen, der gerne vil noget andet. Og at det kan være forstyrrende, at de vil noget andet og meget anderledes end de fleste. Men vi må også have modet til at markere, når det anderledes er *for* forstyrrende for de fleste.

Alle disse overvejelser! Taler vi om et dagtilbud, en institution for småbørn, hvor jeg er den voksne, så gør jeg mig dagligt tusindvis af overvejelser. Hver eneste overvejelse har konsekvenser for fællesskabet. Hvis mine kolleger og jeg har afstemte værdier og koordinerede pædagogiske målsætninger, kan vi være en håndfast udøver af normer og sætte en tydelig dagsorden. Vi danner børn.

Det er ikke bare noget vi kan, det er noget, vi skal. I dagtilbudslovens kapitel 2 § 7 står der at: "Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv."¹. Det er noget af en mundfuld. Særligt penibelt bliver det, når vi samtidig erkender, at vi skal danne uden, at det står helt klart til hvad. Det siger loven nemlig ikke noget om. Hvilken dannelse fylder vi på børnene? Er dannelse overhovedet noget, man kan fylde på et væsen, eller er det en særlig evne til at være? At være dannet er ikke at have en særlig viden. Det er en måde at være i verden på. Og at vedblive at være i verden på.

Hvis jeg skal være den, der danner børn på vegne af staten, så er der et par ting, som jeg må have på det rene. Hvis jeg er det menneske, der danner andre, så vil jeg gerne være et kompetent menneske. Jeg vil gerne være nærværende, autentisk og agtsom. Jeg vil gerne være den, der har overblikket. Også det overblik og den indsigt, der gør mig i stand til at kende og kommunikere normen. Jeg vil kunne sige: "Sådan gør vi, fordi det er det bedste for de fleste

for det meste". Hvis jeg ikke tør eller ikke evner at have fornemmelse for at styrke dette fælles bedste, så svigter jeg alle. Jeg svigter de børn, der må finde sig i uro. Der må finde sig i, at alting går i stå. Men jeg svigter også de børn, som – det er min overbevisning – selv er klar over, at de ikke finder sig tilpasse i fællesskabet (vil de gerne føle sig tilpasse i fællesskabet?). De skal, under alle omstændigheder, kende til normen. De skal føle sig velkomne, men de skal også have lov til ikke at deltage, hvis de ikke evner eller virkelig ikke lyster.

Det er et spørgsmål om perspektiv. Om jeg ser indefra og ud eller udefra og ind, jævnfør Salamanca-erklæringen, som Danmark tilsluttede sig i 1994². Det er en erklæring, der begynder med at se de mindste af de mindste minoriteter. Det er en ganske smuk tanke, at man i udgangspunktet favner de videste horisonter og bevæger sig derfra og ind mod den fælles grå masse, som er flertallet. Det er velgørende for et moderne, demokratisk samfund at kunne have dette blik, som først og fremmest ser mangfoldigheden. For selvom vi i nogle forhold er født forskellige, eller aktivt vælger at skille os ud, så skal alle have lige rettigheder. Tilsigtet såvel som utilsigtet forskelsbehandling er grumt. Det vil jeg til hver en tid skrive under på. Men jeg synes, at der er en tendens til, at det ikke er passende at tale om det 'almindelige', som vi, for nemheds skyld, kunne kalde gennemsnittet, flertallet og normen.

Hvis jeg skal navigere i en hverdag med mange børn og mindst lige så mange behov, så har jeg brug for at have et nogenlunde stabilt udgangspunkt at styre efter. Jeg vil gerne være en voksen, som tager ansvar og sætter dagsordenen. Jeg vil gøre mig umage med at se det enkelte barn, både som et menneske med egne problemer og potentialer, men også som del af en gruppe, der skal kunne fungere som dét: En gruppe af forskellige mennesker med forskellige forudsætninger, temperamenter og behov. Det handler hverken om dit eller mit eller barnets behov. Det handler om vores behov.

Det fælles tredje

For at kunne lykkes, kan vi mødes om det fælles tredje. Det kan være en pædagogisk ambition at etablere et læringsmiljø, der virker så inspirerende og inviterende, at alle har lyst til at nærme sig og mødes i dette rum for en fælles aktivitet.

Når jeg taler for et fælles tredje, så er det enten udtryk for en professionel mission eller en personlig naivitet. Alternativt begge dele. Det missionerende kvalificeres af det forhold,

Figur 1 *Certainly a Smile*. Astrid Marie Christiansen, 2020, 45-45 cm, acryl, vandfarve, lak og frynser på lærred.

at jeg som pædagog er en statsautoriseret myndighedsperson med ansvar for at sikre børn og unges trivsel, udvikling, leg, læring og dannelse. For at løfte denne opgave, skal jeg kunne begrunde, tilrettelægge og gennemføre pædagogiske aktiviteter og herved etablere hensigtsmæssige læringsmiljøer. Altså et særligt rum, hvor vi kan være 'dig og mig sammen om noget'. Et fælles tredje.

Samtidig er jeg bevidst om denne opgaves faldgruber. For jeg skal være den kompetente anden – en myndighedsperson med definitionsmagt – men jeg må ikke være (for) autoritær og formynderisk. Jeg skal være børnesensitiv³. Jeg kan og skal *ville noget med nogen*. Men når jeg vil noget, så skal dette noget – dette fælles tredje – være afstemt, så børnene inddrages og har medindflydelse. Sammen skal vi sætte rammer og retning.

Dagtilbudsloven kræver, at det er sådan. Dette krav er, synes jeg, kun godt og rimeligt. Men vi begynder jo ikke med en blank side, vel? Som voksen hverken kan eller vil jeg være et farveløst væsen; jeg vil stå ved, at jeg er et mere eller mindre dannet væsen, med mere eller mindre tydelige præferencer, værdiafsæt og dagsordener. Jo flere år jeg har levet, jo mere har jeg i

rygsækken. Jeg møder min omverden med dette reservoir af tilegnet viden og væren. Jeg møder mine medmennesker med mine forforståelser, på godt og ondt. Det er denne ballast, som jeg direkte og indirekte sætter i spil, når jeg – nødvendigvis og naturligvis i samspil med mine kolleger – etablerer et pædagogisk læringsrum. Des mere jeg tænker over det, des mere klart står det klart for mig, at dette arbejde er uhyrligt komplekst og vanvittigt spændende.

Som kunstpædagog ser jeg oplagt muligheder i at sofistkere krea-arbejde som dette fælles tredje. Grundtanken er denne: Det handler om invitation. "Kom herind?" Selvom man tænker ind i boksen, behøver det ikke være en grå størrelse. Det kan være en boks med kulørte tern og klatter, der får lov at ramme uden for skiven. Ligesom det kunstværk af Astrid Marie Christiansen, som du ser her på siden.

¹Børne- og Undervisningsministeriet (2020). Dagtilbudsloven, lovbekendtgørelse nr. 1326 af den 9. september 2020.

²International konference i 1994 arrangeret i Spanien i samarbejde med UNESCO. Konferencen resulterede i Salamanca-erklæringen, der taler for retten til uddannelse og fremme af en inkluderende tilgang. Som der står i stk. 2: "Vi tror på og erklærer hermed at ethvert barn har unikke egenskaber, interesser, evner og læringsbehov". Der arbejdes altså for at skabe "institutioner, der er til for alle, glæder sig ved forskellene, understøtter læreprocessen og tager hensyn til den enkeltes behov" jf. <http://www.uvm.dk/gammel/salam.htm>.

³I dagtilbudsloven fremhævet som 'børnesyn' eller 'børneperspektiv', men jeg hælder mere til ordet 'børnesensitiv', med henvisning til Anette Boye Koch, der er redaktør af antologien *Hvad synes børnene? Børns perspektiver i hverdagspædagogisk praksis* (Akademisk Forlag, 2020) der argumenterer for børnesensitiv praksis. Den udbredte – men uheldige – brug af begrebet 'børnesyn' problematiseres i øvrigt af Dion Sommer i artiklen *Børnesyn i udviklingspsykologien – er et børneperspektiv muligt?* (Pedagogisk Forskning, 2003). Sommer konkluderer, at det *ikke* er muligt at anlægge et børneperspektiv. Derfor, mener jeg, bør vi i stedet benytte begrebet børnesensitivitet.

Line Rosenvinge er mag.art. i kunsthistorie fra Aarhus Universitet og pædagogstuderende på Københavns Professionshøjskole. Jeg har det seneste år arbejdet i to forskellige kommuner og fem forskellige dagtilbudsinstitutioner med cirka fyre forskellige kolleger på sammenlagt tyve forskellige stuer. Det er på denne baggrund, at jeg påstår, at ingen ikke inkluderer, og at vi derfor skal ændre fokus og igen tale om fællesskabets bedste.